

بسمه تعالی

گل واژه نیایش دکتر غفرانی

جلسه ۴۴ - ۱۳۹۴/۰۱/۳۱

سوال: خاشعین چه افرادی هستند؟؟

خاشع فردی است که به خاطر ((خشیت)) ، به اوج ((خضوع و تسلیم و توجه قلبی)) رسیده و لذا گوش و چشم او به کلام خدا " معطوف " و او ((مطیع)) شده است :

(حشر / ۲۱)

لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَّرَأَيْنَاهُ خَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ لِنَضْرِبَهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ [کوه] را از بیم خدا فروتن [و] از هم پاشیده می‌دیدى و این مثلها را برای مردم می‌زنیم باشد که آنان (۲۱)

بیندیشند (۲۱)

(حدید ۱۶)

أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِن قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ (۱۶) [و فروتن] گردد و مانند کسانی نباشند که از پیش بدانها کتاب داده شد و [عمر و] انتظار بر آنان به درازا کشید و دل‌هایشان سخت گردید و بسیاری از آنها فاسق

بودند (۱۶)

سوال: خشیت چیست؟؟

اوج مراقبتی دائمی است که به خاطر درک ((عظمت الهی)) در هر مخلوقی پدید می آید

(یس / ۱۱)

إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ الْغَيْبِ فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ (۱۱)
حق را پیروی کند و از [خدای] رحمان در نهان بترسد
[چنین کسی را] به آمرزش و پاداشی پر ارزش مژده ده
(۱۱)

((خشیت)) مقامی است مخصوص ((بندگان عالم)) :

(فاطر / ۲۸)

وَمِنَ النَّاسِ وَالْدَّوَابِّ وَالْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذَلِكَ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ (۲۸)
و از مردمان و جانوران و دامها که رنگهایشان همان
گونه مختلف است [پدید آورديم] از بندگان خدا تنها
دانایانند که از او می ترسند آری خدا ارجمند آمرزنده
است (۲۸)

سوال : خشیت محصول چیست؟؟

باشد که هدایت شوید (۱۵۰)

(نساء ۷۷)

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ يَا نَدِيدِی كَسَانِی رَا كِه بِه أَنَانِ كَفْتِه شَد [فَعَلَا] دَسْتِ وَأَتُوا الزَّكَاةَ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ [از جَنگ] بَدَارِیدِ وَ نَمَازَ رَا بِرِپَا كَنِیدِ وَ زَكَاتِ بَدِهَیدِ یَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّمَنِ اتَّقَى وَلَا تُظْلَمُونَ فَتِيلًا [وَالِی] هَمِینِ كِه كَارَزَارِ بَرِ أَنَانِ مَقَرَّرِ شَدِ بِنَاگَاہِ گِرُوهِی كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّمَنِ اتَّقَى وَلَا تُظْلَمُونَ فَتِيلًا

از آنان از مردم [=مشرکان مکه] ترسیدند مانند ترس از خدا یا ترسی سخت تر و گفتند پروردگارا چرا بر ما کارزار مقرر داشتی چرا ما را تا مدتی کوتاه مهلت

(۷۷)

ندادی بگو برخورداری [از این] دنیا اندک و برای کسی که تقوا پیشه کرده آخرت بهتر است و [در آنجا] به قدر نخ هسته خرمایی بر شما ستم نخواهد رفت (۷۷)

و اگر خشیت انسان فقط از خدا باشد او دیگر نگران ((رزق)) و ((درآمد)) نمی باشد

(اسراء ۳۱)

وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةً إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ إِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطْئًا كَبِيرًا (۳۱)

و از بیمِ تنگدستی فرزندان خود را مکشید ماییم که به آنها و شما روزی می‌بخشیم آری کشتن آنان همواره

خطایی بزرگ است (۳۱)

(اسراء ۱۰۰)

قُلْ لَوْ أَنْتُمْ تَمْلِكُونَ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّي إِذًا لَأَمْسَكْتُمْ ۖ كَوَافِرٌ هُنَّ أَمْسَكْنَ بِأَفْئِدَتِهِنَّ لَوْلَا رَحْمَةُ رَبِّي لَفُتِحْنَ بِالْحَقِّ فَمَتَّعُنَا فِي دِينِكُمْ فَلْيَرْجِعْ بَيْنَهُمَا خِشْيَةً ۚ إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُفَرٌ (۱۰۰)

باز هم از بیم خرج کردن قطعا امساک می‌ورزیدید و انسان همواره بخیل است (۱۰۰)

بنابراین ((خشیت)) محصول ((ذکر)) است و ((معرفت)) :

(۱۸ و ۱۹ سوره نازعات)

فَقُلْ هَلْ لَّكَ إِلَىٰ أَنْ تَزَكَّىٰ (۱۸) و بگو آیا سر آن داری که به پاکیزگی گرایی (۱۸)
وَأَهْدِيكَ إِلَىٰ رَبِّكَ فَتَخْشَىٰ (۱۹) و تو را به سوی پروردگارت راه نمایم تا پروا بداری (۱۹)

اگر خشیت باشد انسان به : ((ثروت)) و ((شهرت)) و ((قدرت)) موقتی خود تکیه نمی کند و سلطه گر نمی شود :

(آیات ۲۱ تا ۲۶ سوره ی مبارکه نازعات)

فَكَذَّبَ وَعَصَىٰ (۲۱) و[الی فرعون] تکذیب نمود و عصیان کرد (۲۱)
ثُمَّ أَدْبَرَ يَسْعَىٰ (۲۲) سپس پشت کرد [او] به کوشش برخاست (۲۲)
فَحَشَرَ فَنَادَىٰ (۲۳) و گروهی را فراهم آورد [او] ندا درداد (۲۳)
فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَىٰ (۲۴) و گفت پروردگار بزرگتر شما منم (۲۴)
فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْآخِرَةِ وَالْأُولَىٰ (۲۵) و خدا [هم] او را به کیفر دنیا و آخرت گرفتار کرد (۲۵)

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّمَن يَخْشَى (۲۶)
در حقیقت برای هر کس که [از خدا] بترسد در این
[ماجرا] عبرتی است (۲۶)

واجب دوم :

((ذکر))

ذکر در حین ((رکوع)) و ((سجود)) ((واجب)) ، اما محتوای آن "اختیاری" است .

ذکر رکوع :

اللهم ، لك ركعت و لك اسلمت و بك امنت و عليك توكلت و انت ربى خضع لك جميع جوارحى غير مستنكف و
لا مستكبر و لا مستحسر

ثم قول : سبحان ربى العظيم و بحمده ثلاث مرات.

افضل است كه ۷ بار گفته شود و ۷ عدد كثر است يعنى هميشه ذاكر باشيد درك حضور داشته باشيد

ذکر سجده :

اللهم لك سجدت و بك امنت و لك اسلمت و عليك توكلت سجد لك جميع جوارحى و وجهى للذى خلقه ،
تبارك الله رب العالمين

ثم تقول : سبحان ربى الاعلى و بحمده . ثلاث مرات

روح همه ی طاعات و عبادات دینی و ارزش های اخلاقی ((یاد خدا)) و یاد آوری خالقیت ، مالکیت ، رحمانیت ،
ربوبیت و رازقیت الهی و ((در محضر)) او بودن است .

((ذکر)) آب حیاتی است که قلب و جان انسان را سیراب و آرام و مطمئن و پر شور و شوق می کند بنابراین
بیشترین توصیه به مومنین ، ((ذاکر بودن در هر حال و در هر شرایط)) است :

(۳۳/احزاب/۴۱)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا (۴۱) ای کسانی که ایمان آورده‌اید خدا را یاد کنید یادی
بسیار (۴۱)

(نساء / ۱۰۳)

فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلَاةَ فَادْكُرُوا اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ و چون نماز را به جای آوردید خدا را [در همه حال]
جُنُوبِكُمْ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ ا ایستاده و نشسته و بر پهلو آرمیده یاد کنید پس چون
عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوْقُوتًا (۱۰۳) آسوده‌خاطر شدید نماز را [به طور کامل] به پا دارید
زیرا نماز بر مؤمنان در اوقات معین مقرر شده است
(۱۰۳)

وَكُنْ لِلَّهِ ذَاكِرًا عَلَىٰ كُلِّ حَالٍ (بجاء / ۲۰۳ / ۴۲)

سوال : مهم ترین ثمره ی ذکر چیست ؟؟

((ذکر)) انسان را به مقام ((مذکور خدا بودن)) می رساند : فاذكروني أذكركم واشكروا لي ولا تكفرون

(بقره / ۱۵۲)

فَإِذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِي وَلَا تَكْفُرُونِ (۱۵۲) پس مرا یاد کنید [تا] شما را یاد کنم و شکرانه‌ام را به

جای آرید و با من ناسپاسی نکنید (۱۵۲)

ذکر الهی مهم ترین نعمت :

ذکر چنان نقشی در رشد دنیوی و سعادت اخروی انسان دارد که امام سجاد علیه السلام می فرماید : خدایا؛ بزرگترین نعمت تو به ما ، جریان نام تو بر زبان ما است (مناجات الذاکرین)

لذا حضرت سجاد علیه السلام می فرماید : خدایا از اینکه از چیزی غیر از یاد تو لذت ببرم از تو طلب آمرزش می کنم

سوال: ذکر چرا ؟ ؟

برای اینکه بدانیم و یادمان بماند که خالقمان از ما به قلب ما نزدیکتر است و به نزد او باز میگردیم :

(۸/ انفال/ ۲۴)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَٰهٌ ۖ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَٰهٌ ۖ

تَحْشُرُونَ (۲۴)

حایل می گردد و هم در نزد او محشور خواهید شد

(۲۴)

سوال: محل ذکر باید کجا باشد ؟؟

بسیاری از مردم برای ارتباط با خدای خودشان روی خود و دست هایشان را رو به آسمان می گیرند و در ((بیرون)) به جستجوی خالق خود می پردازند اما از منظر قرآن کریم ((روی)) انسان همان ((جهت قلبی))

اوست

(۷ / اعراف / ۲۰۵)

وَاذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرَّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْعُدُوِّ وَالْأَصَالِ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ (۲۰۵)
تضرع و ترس بی صدای بلند یاد کن و از غافلان مباش
(۲۰۵)

بنابراین باید خالق را در درون جستجو و با چشم دل دید و عظمت او را یاد کرد

بنابراین مهم ترین خطری که انسان را تهدید می کند؟؟

((از خود بیگانگی)) و شکوفا نشدن توانایی های بهشتی و نهفته و بالقوه در اوست :

(سوره ی مبارکه انبیاء آیات ۱ و ۲ و ۳)

اَقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مَّعْرُضُونَ (۱) رای مردم [وقت] حسابشان نزدیک شده است و آنان در بی خبری رویگردانند (۱)
مَا يَأْتِيهِمْ مِّنْ ذِكْرٍ مِّن رَّبِّهِمْ مُّحَدَّثٍ إِلَّا اسْتَمَعُوهُ وَهُمْ يَلْعَبُونَ (۲)
هیچ پند تازه ای از پروردگارشان نیامد مگر اینکه بازی کنند آن را شنیدند (۲)
لَاهِيَةً قُلُوبُهُمْ وَأَسْرَأُ النَّجْوَى الَّذِينَ ظَلَمُوا هَلْ هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ أَفَتَأْتُونَ السَّحَرَ وَأَنْتُمْ تَبْصِرُونَ (۳)
در حالی که دلهایشان مشغول است و آنانکه ستم کردند پنهانی به نجوا برخاستند که آیا این [مرد] جز بشری مانند شماست آیا دیده و دانسته به سوی سحر

می‌روید (۳)

اللهم عجل لوليک الفرج